

CẢI THIÊN MÔI TRƯỜNG DU LỊCH Ở HẢI PHÒNG

Nguyễn Thị Lan

Phòng Nghiên cứu Lịch sử

Trung tâm KHXH&NV thành phố Hải Phòng

Môi trường du lịch

Khái niệm môi trường du lịch theo nghĩa rộng là “các nhân tố về tự nhiên, kinh tế - xã hội và nhân văn trong đó hoạt động du lịch tồn tại và phát triển”. Trong đó:

- Môi trường du lịch tự nhiên bao gồm: môi trường địa chất, môi trường nước, môi trường không khí, môi trường sinh thái, sự cố môi trường... có tác động trực tiếp đến hoạt động du lịch.

- Môi trường kinh tế - xã hội: các nhân tố chủ yếu cần được xem xét là hệ thống các thể chế chính sách có liên quan đến phát triển du lịch; tình trạng chiến tranh, khủng bố có nguy cơ ảnh hưởng đến sự an toàn tính mạng của du khách; trình độ phát triển khoa học công nghệ được sử dụng trong hoạt động du lịch; mức độ phát triển cơ sở hạ tầng, đặc biệt là hệ thống giao thông, hệ thống cung cấp điện nước, hệ thống bưu chính viễn thông và hệ thống xử lý môi trường; môi trường đô thị và công nghiệp, trong đó chú trọng đến tình trạng/mức độ ô nhiễm môi trường tự nhiên, mức độ an toàn giao thông, an toàn xã hội ở các đô thị; mức sống của người dân - là yếu tố quan trọng quyết định mức độ "cầu" để phát triển du lịch; hệ thống quản lý nhà nước về môi trường - yếu tố quan trọng đảm bảo tính hiệu quả trong hoạt động bảo vệ môi trường nói chung và bảo vệ môi trường du lịch nói riêng.

- Môi trường nhân văn: các nhân tố chủ yếu cần được xem xét bao gồm: tình trạng/mức độ phát triển các tệ nạn xã hội ở các địa điểm diễn ra hoạt động du lịch; mức độ bảo tồn, phát triển các giá trị văn hoá truyền thống - yếu tố được xem là quan trọng để thu hút khách du lịch; mức độ thân thiện của cộng đồng đối với sự hiện diện của khách du lịch; trình độ văn minh và dân trí ở các địa

điểm tham quan du lịch; chất lượng cuộc sống cộng đồng; tình trạng (số lượng và chất lượng) đội ngũ lao động du lịch.

Như vậy môi trường du lịch là khái niệm tổng hợp bao gồm nhiều yếu tố về tự nhiên và văn hoá - xã hội có ảnh hưởng đến hoạt động phát triển du lịch.

Hoạt động du lịch có mối quan hệ mật thiết với môi trường, khai thác đặc tính của môi trường để phục vụ mục đích phát triển và tác động trở lại góp phần làm thay đổi các đặc tính của môi trường.

Sự tồn tại và phát triển của du lịch với tư cách là một ngành kinh tế gắn liền với khả năng khai thác tài nguyên, khai thác đặc tính của môi trường xung quanh. Chính vì vậy hoạt động du lịch liên quan một cách chặt chẽ với môi trường hiểu theo nghĩa rộng. Các cảnh đẹp của thiên nhiên như núi, sông, biển cả... các giá trị văn hoá như các di tích, công trình kiến trúc nghệ thuật... là những tiềm năng và điều kiện cho phát triển du lịch. Ngược lại, ở chừng mực nhất định, hoạt động du lịch tạo nên môi trường mới hay góp phần cải thiện môi trường như việc xây dựng các công viên vui chơi giải trí, các công viên cây xanh, hồ nước nhân tạo, các làng văn hoá du lịch... Như vậy, rõ ràng rằng hoạt động du lịch và môi trường có tác động qua lại, tương hỗ lẫn nhau và nếu khai thác, phát triển hoạt động du lịch không hợp lý có thể sẽ là nguyên nhân làm suy giảm giá trị của các nguồn tài nguyên, suy giảm chất lượng môi trường và cũng có nghĩa là làm suy giảm hiệu quả của chính hoạt động du lịch.

Công tác cải thiện môi trường du lịch ở Hải Phòng

Có thể nói cải thiện môi trường du lịch là vấn đề cấp bách không chỉ của Việt Nam nói

chung mà còn của Hải Phòng nói riêng. Trong những năm qua, Chính phủ quan tâm đến vấn đề cải thiện môi trường du lịch bằng việc ban hành Nghị quyết số 92/NQ-CP ngày 08/12/2014 của Chính phủ về một số giải pháp đẩy mạnh phát triển du lịch Việt Nam trong thời kỳ mới; Chỉ thị 18/CT-TTg ngày 04/9/2013 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường công tác quản lý môi trường du lịch đảm bảo an ninh, an toàn cho khách du lịch; Chỉ thị số 14/CT-TTg ngày 02/7/2015 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước, tập trung khắc phục yếu kém, thúc đẩy phát triển du lịch. Tại Hải Phòng, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố lần thứ XV xác định: phát triển mạnh du lịch, nhất là du lịch cao cấp theo hướng vừa khai thác có hiệu quả tài nguyên du lịch, vừa tôn tạo, bảo vệ tài nguyên, môi trường sinh thái; nêu rõ trách nhiệm của người đứng đầu các ngành, địa phương, cơ quan đơn vị, doanh nghiệp trong việc bảo đảm môi trường du lịch... Đây là những cơ sở, định hướng chiến lược lâu dài cho sự phát triển du lịch, đảm bảo môi trường du lịch trên địa bàn thành phố. Ngày 12 tháng 10 năm 2016 UBND thành phố cũng ban hành Chỉ thị số 25/CT-UBND năm 2016 về tăng cường công tác quản lý môi trường du lịch, bảo đảm an ninh, an toàn cho khách du lịch và chấn chỉnh, xử lý những hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực du lịch trên địa bàn thành phố Hải Phòng, trong đó, xác định rõ đơn vị chịu trách nhiệm trong triển khai cải thiện môi trường du lịch.

Thời gian qua, hoạt động du lịch Hải Phòng có những khởi sắc và chuyển biến mang lại hiệu quả thiết thực, bước đầu xây dựng được thương hiệu du lịch, góp phần không nhỏ vào việc phát triển kinh tế - xã hội của thành phố. Để đạt được những kết quả đó, Hải Phòng đã triển khai nhiều giải pháp nhằm tăng cường quản lý môi trường du lịch, bảo đảm an ninh, an toàn cho khách.

Ban Chỉ đạo phát triển du lịch thành phố đã tăng cường chỉ đạo các sở, ban ngành, UBND

các quận, huyện kịp thời phát hiện những yếu kém về an ninh trật tự, vệ sinh môi trường tại các khu, điểm du lịch; có biện pháp phòng ngừa, kịp thời ngăn chặn các hiện tượng, vụ việc có nguy cơ gây ảnh hưởng xấu tới môi trường du lịch, hoạt động du lịch; chủ động phối hợp cùng Sở Du lịch kiểm tra cơ sở lưu trú, giá hoạt động dịch vụ tại các Khu du lịch Đồ Sơn, Cát Bà. Kịp thời phát hiện, ngăn chặn hiện tượng người nước ngoài trực tiếp tham gia vào các hoạt động du lịch lữ hành, hướng dẫn du khách trái pháp luật; chủ động phối hợp cùng Công an thành phố xây dựng các đề án, kế hoạch bảo đảm an ninh, trật tự, an toàn giao thông tại các khu, tuyến, điểm du lịch, hướng dẫn nghiệp vụ cần thiết cho công an các quận, huyện về khả năng phòng ngừa, chủ động phát hiện và xử lý các đối tượng có hành vi xâm hại đến tính mạng, tài sản du khách...

Thành phố đã tăng cường, không ngừng đổi mới công tác quản lý du lịch, đặc biệt là công tác xây dựng và triển khai chiến lược, quy hoạch, ban hành chính sách, quy chế quản lý... góp phần thay đổi nhận thức của người dân, doanh nghiệp và các cấp, ngành về xây dựng môi trường kinh doanh du lịch.

Công tác đầu tư hạ tầng du lịch đã từng bước đáp ứng được yêu cầu tối thiểu để phát triển và tạo đà tăng trưởng. Ngoài các tour và điểm tham quan trước đây, Hải Phòng cũng mở rộng nhiều điểm tham quan mới, cụ thể như: khu du lịch biển Bạch Long Vĩ, sông Giá, Tràng Kênh (Thủy Nguyên), khu du lịch sinh thái ven sông Đa Độ (Kiến Thụy), khu vui chơi giải trí đảo Vũ Yên... Nhiều loại hình du lịch mới được đưa vào khai thác như du lịch cộng đồng, trải nghiệm, văn hóa... Qua đó, chuyển tải bản sắc văn hóa địa phương đến với du khách. Năm 2016, UBND thành phố Hải Phòng đã công bố Quyết định số 288/QĐ-UBND công nhận 3 tuyến du lịch và 8 điểm du lịch trên địa bàn, góp phần thúc đẩy hoạt động khai thác hiệu quả tiềm năng du lịch của địa phương, tạo không gian du lịch mới đa dạng, phong phú cho người dân

địa phương và du khách tham quan, tìm hiểu.

Công tác quảng bá du lịch được đổi mới, tạo điều kiện cho du khách và doanh nghiệp tiếp cận nhanh thông tin về du lịch. Hải Phòng đã chủ động xây dựng chiến lược phát triển thị trường du lịch, chú trọng thị trường khách quốc tế như Trung Quốc, Đông Bắc Á, ASEAN, châu Âu, Bắc Mỹ... Công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực du lịch được chú trọng với nhiều hình thức phù hợp. Việc xây dựng thương hiệu đã và đang được các cơ quan, doanh nghiệp tích cực thực hiện.

Công tác quản lý môi trường du lịch trên địa bàn thành phố đã được đặc biệt quan tâm. Trong thời gian qua, thành phố đã cử thanh tra Sở Du lịch làm việc tại văn phòng thường trực ở khu du lịch Đồ Sơn, Cát Bà để kịp thời kiểm tra, xử lý những vụ việc liên quan đến môi trường kinh doanh du lịch, thiết lập đường dây nóng để tiếp nhận kiến nghị của du khách. Ngoài ra, còn thành lập đoàn kiểm tra liên ngành cấp thành phố kiểm tra công tác triển khai của các sở, ngành, địa phương về quản lý môi trường kinh doanh du lịch. Các sở, ngành, địa phương cũng quan tâm triển khai nhiều giải pháp cụ thể tới các doanh nghiệp, cơ sở kinh doanh nhằm tăng cường công tác quản lý môi trường kinh doanh du lịch. Cụ thể: quận Đồ Sơn đã đặt trạm công an tại cả 3 khu bãi tắm, thiết lập đường dây nóng để kịp thời giải quyết những vấn đề liên quan đến an toàn, an ninh của khách; phối hợp với doanh nghiệp triển khai các biện pháp bảo đảm an ninh, trật tự; hướng dẫn các hộ kinh doanh ký cam kết trong quá trình kinh doanh dịch vụ... Chính quyền các địa phương tích cực kiểm tra, xử lý tình trạng ăn xin, đeo bám, bán hàng rong, lấn chiếm vỉa hè lòng đường... không đúng nơi quy định. Hoạt động kiểm tra việc niêm yết giá cả hàng hóa, dịch vụ tại các cơ sở kinh doanh du lịch được tiến hành thường xuyên. Những phản ánh, kiến nghị của du khách thông qua đường dây nóng của Sở Du lịch được giải quyết kịp thời.

UBND thành phố đã tổ chức hội nghị gặp

gỡ các doanh nghiệp du lịch trên địa bàn thành phố để quyết tâm đưa du lịch Hải Phòng phát triển mạnh mẽ hơn nữa trong những năm tới. Trong các buổi hội nghị đó, lãnh đạo Sở Du lịch, Hiệp hội du lịch Hải Phòng, các doanh nghiệp lưu trú, lữ hành, đại diện lãnh đạo các địa phương có hoạt động du lịch... đã kiến nghị với lãnh đạo thành phố một số vấn đề liên quan đến khó khăn, hạn chế, đề xuất giải pháp khắc phục những vướng mắc trong hoạt động du lịch.

Kết quả đạt được trong việc cải thiện môi trường du lịch

Với sự vào cuộc quyết liệt của các cấp, ngành, công tác quản lý môi trường kinh doanh du lịch trên địa bàn thành phố Hải Phòng đạt được những kết quả tích cực. Nhận thức của các cơ quan chức năng và cộng đồng về công tác quản lý môi trường kinh doanh du lịch ngày càng nâng lên, công tác tuyên truyền được chú trọng, vệ sinh môi trường, an ninh trật tự tại nhiều khu vực trọng điểm được cải thiện. Tại khu du lịch Đồ Sơn, Cát Bà và các điểm tham quan khác được triển khai quy hoạch, bố trí địa điểm kinh doanh, khu dịch vụ, vệ sinh, bãi đỗ xe... đáp ứng tốt nhu cầu của du khách.

Theo số liệu thống kê của Sở Du lịch, từ năm 2010 đến nay, Hải Phòng đã thu hút 57 dự án đầu tư du lịch, trong đó chủ yếu là các khu du lịch, khách sạn, khu nghỉ dưỡng, khu vui chơi giải trí, sân golf... Trong 9 tháng đầu năm 2016, Hải Phòng đã đón 4,62 triệu lượt du khách, tăng 7,08% so với cùng kỳ, đạt 81% kế hoạch. Trong đó du khách nước ngoài đến Hải Phòng đạt 565,5 nghìn lượt khách, tăng 4,57% so với cùng kỳ, tổng thu từ du lịch ước đạt 1.750,901 tỷ đồng, góp phần phát triển kinh tế - xã hội chung của thành phố.

Tuy nhiên, môi trường du lịch của Hải Phòng vẫn còn một số tồn tại, bất cập, như tiến độ các dự án, công trình đang thực hiện tại các khu du lịch trọng điểm của thành phố chậm, chất lượng đội ngũ hướng dẫn viên còn hạn chế, sự chông chéo trong công tác

kiểm tra... kết quả phát triển du lịch tại Hải Phòng chưa xứng với tiềm năng, các hoạt động lưu trú, lữ hành, vận chuyên du lịch, nguồn nhân lực... đều bộc lộ những yếu kém. Du lịch Hải Phòng hiện chưa xây dựng được sản phẩm đặc trưng, chưa có điểm nhấn. Điều này đã ảnh hưởng chất lượng hoạt động, đến khả năng đóng góp của ngành du lịch đối với kinh tế - xã hội thành phố.

Một số giải pháp cải thiện môi trường du lịch Hải Phòng

Để tạo dựng và phát triển môi trường du lịch lành mạnh, góp phần thúc đẩy ngành du lịch phát triển nhanh và bền vững, các cấp ủy Đảng và chính quyền thành phố Hải Phòng cần tập trung thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, cần chỉ đạo đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các cấp, ngành và nhân dân về vị trí, vai trò của kinh tế du lịch trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của thành phố.

Thứ hai, cần xây dựng cơ chế ưu đãi, hỗ trợ đầu tư phát triển du lịch đồng bộ, toàn diện, phù hợp với chính sách và cam kết của nhà nước về du lịch với tổ chức Thương mại thế giới (WTO). Có cơ chế ưu tiên đối với các dự án có quy mô lớn, đầu tư phát triển phương tiện vận chuyên, đặc biệt là đội tàu du lịch ở Cát Bà. Chế tác và sản xuất các sản phẩm, hàng lưu niệm mang đặc trưng của Hải Phòng và đặc biệt có cơ chế thu hút nhân tài phục vụ du lịch địa phương.

Thứ ba, cần tổ chức đào tạo nhân lực du lịch theo chuẩn quốc gia ở các hệ dạy nghề, trung cấp, cao đẳng và đại học. Tổ chức nghiên cứu khoa học cơ bản và ứng dụng, áp dụng công nghệ tiên tiến trong đào tạo. Tập trung đào tạo để có đủ hướng dẫn viên, thuyết minh viên thạo nghề, được trang bị kiến thức, hiểu biết toàn diện đáp ứng yêu cầu phục vụ khách du lịch trong nước và quốc tế.

Thứ tư, muốn phát triển du lịch, các quy hoạch liên quan đến du lịch phải bảo đảm tính bền vững. Thành phố cần hỗ trợ các doanh

nh nghiệp lữ hành trong công tác xúc tiến, quảng bá du lịch... Đối với công tác tổ chức xúc tiến, quảng bá du lịch, thành phố cần tăng chi ngân sách, thành lập các trung tâm thông tin du lịch, thực hiện quảng bá với quy mô lớn, chất lượng cao. Gắn du lịch với văn hóa, tạo sức hấp dẫn của các điểm, tua, tuyến du lịch bằng những sản phẩm đặc sắc của Hải Phòng. Bên cạnh đó, xây dựng môi trường du lịch văn minh, kiên quyết xóa bỏ tình trạng chèo kéo, chạy theo khách bán hàng, xin ăn... ở các trọng điểm du lịch.

Thứ năm, các ngành, cấp có biện pháp hữu hiệu quản lý xây dựng và kinh doanh, bảo vệ tài nguyên môi trường du lịch, chú trọng xử lý chất thải ở nhiều điểm, khu du lịch. Đồng thời yêu cầu các doanh nghiệp thực hiện cam kết bảo vệ môi trường. Tăng cường phối hợp giữa các ngành, cấp, tuyên truyền giáo dục, khuyến khích cộng đồng dân cư và khách du lịch tham gia bảo vệ tài nguyên môi trường. Từng bước đưa nội dung bảo vệ tài nguyên môi trường vào chương trình giáo dục trong các trường học góp phần giữ gìn thành phố xanh, sạch, đẹp.

Thứ sáu, tăng cường quản lý nhà nước về du lịch bằng cách nâng cao chất lượng cán bộ, củng cố và kiện toàn tổ chức đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ phát triển du lịch trong tình hình mới. Tăng cường kiểm tra, giám sát, xử lý nghiêm các vi phạm trong quá trình thực hiện quy hoạch, kế hoạch phát triển, hoạt động dịch vụ du lịch. Gắn phát triển du lịch với đảm bảo quốc phòng, an ninh, trật tự an toàn xã hội. Phát huy vai trò của Hiệp hội Du lịch và các tổ chức xã hội góp phần đẩy mạnh hoạt động kinh doanh du lịch.

Với các giải pháp đồng bộ trên và với quyết tâm của cả hệ thống chính trị, sự vào cuộc mạnh mẽ của các doanh nghiệp, nhân dân, môi trường du lịch thành phố sẽ có nhiều thay đổi tích cực, cải thiện môi trường du lịch, xây dựng điểm đến an toàn, văn minh, thân thiện, nhận được phản hồi tích cực của du khách trong nước và quốc tế./.